

หมุนเก็ลยวควมรู้

สู่การป้องกันเบหวน ความดันโลหิตสูง

วิจารณ์ พานิช

ประธานมูลนิธิสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม

การจัดการความรู้

Tacit
Knowledge

ค. ปฏิบัติ

Explicit
Knowledge

ค. ทฤษฎี

ค. อยู่ในการปฏิบัติ
ยกระดับโดยปฏิสัมพันธ์

หมูนเกลียวความรู้อู๋

ผ่านความต่าง สองขั้วตรงกันข้าม

หมูนเกลียวความรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ค. วิทย์ ตต.

ผ่านความต่าง สองขั้วตรงกันข้าม

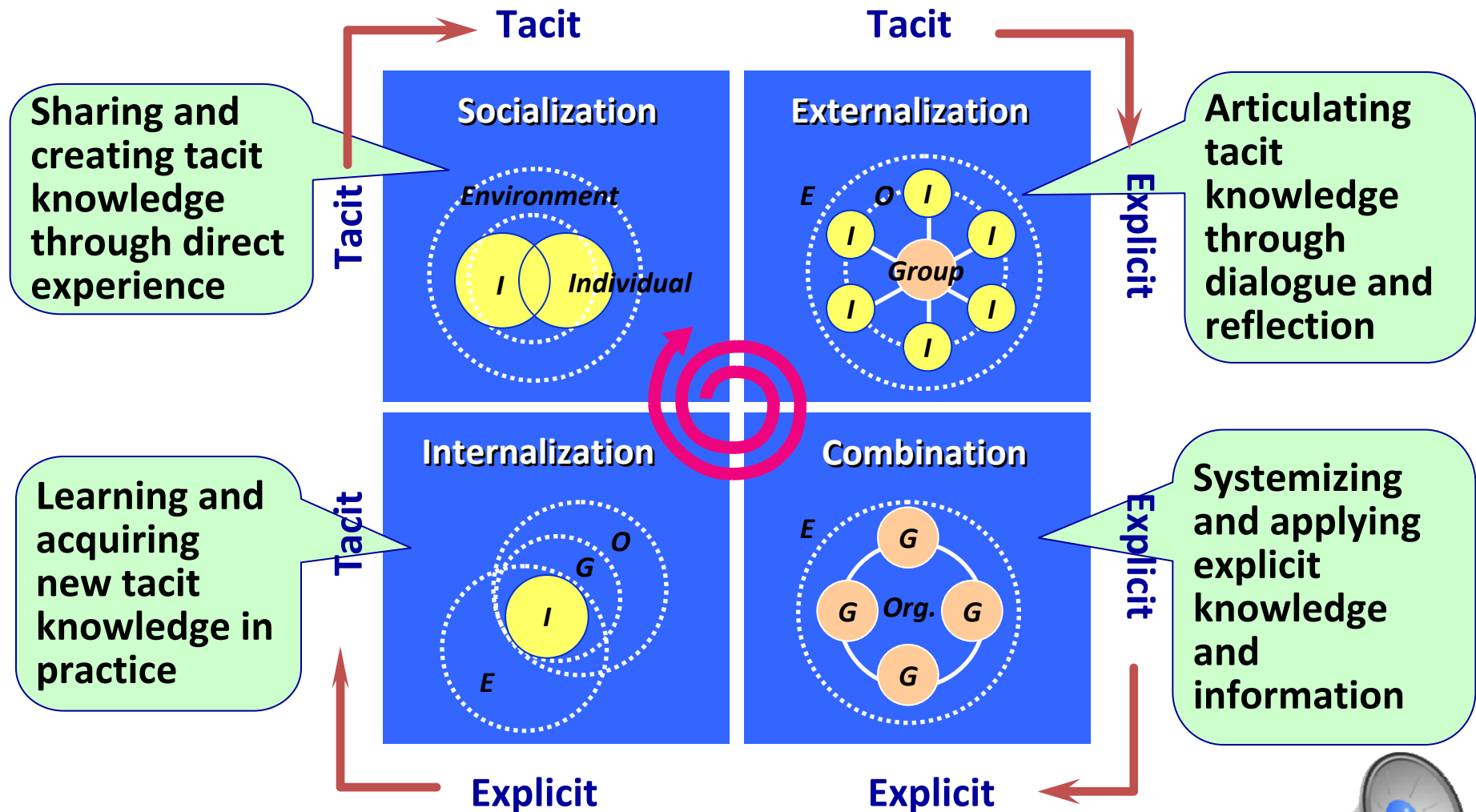

ค. เพื่อการป้องกันเบาหวาน-ความดันฯ

- อยู่ใน คนเป็นโรค : ตำรา + เจ้าหน้าที่ = ?

หมุนเกลียวความรู้ด้วย SECI Model

I = Individual, G = Group, O = Organization, E = Environment

From Nonaka 22 Nov 2010

Nonaka's SECI Model

ด้วยการให้คุณค่า ความรู้ปฏิบัติ

- ความรู้ปฏิบัติ / ความรู้ในคน / ความรู้มีอหนึ่ง / **tacit knowledge**
- มิติของความเป็นมนุษย์
- ปัญญาปฏิบัติ
- ไม่รู้ตัว ว่ารู้ อธิบายไม่ได้ (เพราะคำอธิบายอยู่บนฐานของความรู้ทฤษฎี) แต่ทำได้ เห็นผล
- มีกระบวนการให้คุณค่า ทำความเข้าใจ ตีความ

ลปรร. ความรู้ปฏิบัติ ด้วย

- เรื่องเล่า (Storytelling) / สุนทรียสนทนา
- BAR / AAR
- เขียน บล็อก
- ถ่ายวิดีโอทัศน์ลง YouTube, เอาคลิปขึ้นเว็บ
- ทำให้ดู
- เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist)

เทคโนโลยีการเรียนรู้ “ความรู้นอกตำรา”

- เรื่องเล่าเร้าพลัง (Storytelling) ปลดปล่อยความรู้
บูรณาการ ที่ได้จากการปฏิบัติ – เรื่องราวของ
ความสำเร็จเล็ก ๆ
- สนทนา (Dialogue # Discussion) ช่วยการ
เรียนรู้จากความต่าง จากการเปิดใจ
- ฟังอย่างลึก (Deep Listening) ได้ ค. เห็นถ้อยคำ
ค. ที่ปลดปล่อยจากใจถึงใจ
- AI – Appreciative Inquiry กระตุ้น ค. ให้ไหล
ออกมาด้วยความชื่นชม บรรยากาศเชิงบวก

ความรู้ปฏิบัติ ของ/เพื่อ ผู้เป็นเบาหวาน

- การใช้ยา
- อาหาร
- การออกกำลังกาย
- ใจหวิว ใจสั่น เหงื่อแตก
- การไปหาหมอ
- ตา ไต ตีน
- การปฏิบัติตัวในเรื่องต่างๆ

ด้วยพลังของความเป็นอิสระ

- อิสระจาก ถูก-ผิด
- อิสระจากความเชื่อเดิมๆ
- อิสระจากทฤษฎีที่ยึดถือ
- อิสระจากผู้อาวุโส
- ประเพณี วัฒนธรรม
- SOP (Standard Operating Procedure) เกียงมาตรฐาน

เคารพ ... แต่อิสระ ไม่ยึดมั่นถือมั่น

ด้วยพล้งของคววมเป็นอิสระ

- อิสระจาก ฎก-ผิด
- อิสระจากคววมเชื่อเดีมๆ
- อิสระจากทฤษฎีที่ยึดถือ
- อิสระจากผู้อาวุโส
- ประเพณี วัฒนธรรม
- SOP เกียงมาตรฐาน

เคารพ ... แต่อิสระ ไม่ยึดมั่นถือมั่น

สู่คววมริเริ่มสร้างสรรคค์

หมุ่นเกลียวความรู้

ด้วยความริเริ่มสร้างสรรค์ของคนทำงาน

- ผสานกับนักทฤษฎี และนักบริหาร
- ผ่านการปฏิบัติ
- และการสังเกต/วัด ผลของการปฏิบัติ
- “เห็น” สิ่งที่คุณทั่วไปมองไม่เห็น
- คิด แล้ว “ลอง” ทำ
- กติกา เปิดโอกาสให้ “ลอง”

ด้วยพลังของการทำเพื่อผู้อื่น

- เพื่อการแบ่งปัน
- เพื่อบริการด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์
- พลังของการทำเพื่อผู้อื่น
- หล่อหลอมจิตใจที่ละเอียดอ่อน เห็นคุณค่าของงาน
- ปฏิบัติธรรม
- **Happy Workplace**

ด้วยการเปิดพื้นที่ ให้ share & learn

- พื้นที่แห่งการสร้างสรรค์
- พื้นที่แห่งความอิสระ
- พื้นที่แห่งความชื่นชมยินดี

ด้วยการเปิดพื้นที่ ให้ share & learn

- พื้นที่แห่งการสร้างสรรค์
- พื้นที่แห่งความอิสระ
- พื้นที่แห่งความชื่นชมยินดี

และแสวงหา

ด้วยการเปิดพื้นที่ ให้ share & learn

- พื้นที่แห่งการสร้างสรรค์
- พื้นที่แห่งความอิสระ
- พื้นที่แห่งความชื่นชมยินดี

และแสวงหา

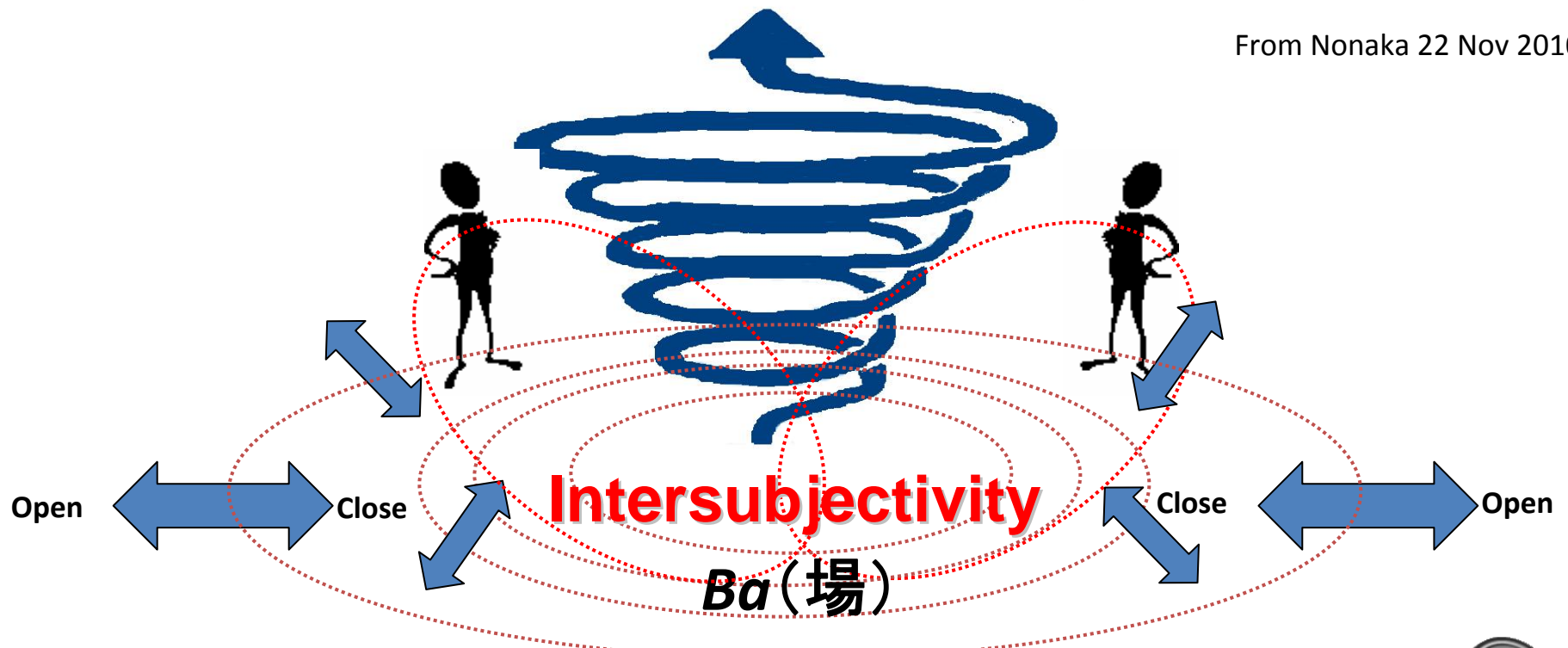
Deep Listening และ
ความช่างสังเกต รายละเอียด

Ba: Sharing “here-now” Relationship

Knowledge Creation through Intersubjectivity

From Nonaka 22 Nov 2010

Individual contexts are shared at “here-now” context of *ba*.
Shared **context** becomes the base of emerging knowledge.

เปิดพื้นที่ ลปรร.

ผ่านการเชื่อมสัมพันธ์

- ผู้มีประสบการณ์เดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน
- ทำหน้าที่เดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกัน
- เป็นโรคเดียวกัน
- ใช้นยาเดียวกัน
- ใช้บริการที่เดียวกัน
- ทำกิจกรรมร่วมกัน

ผ่านความไม่ชัดเจน

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความไม่ชัดเจน ต่อกันและกัน
- ต้องการ/สร้าง ความไว้วางใจต่อกันและกัน
- ความไม่ชัดเจน เปิดช่องให้ตีความ
- ไม่มีถูก-ผิด
- เกิดการสร้างสรรค์
- เกิดการสร้างความรู้ใหม่

หมุนเกลียวความรู้

ด้วยข้อสงสัย คำถาม

- ถาถามกระตุ้น ความภูมิใจในความสำเร็จ
- กระตุ้น ค. ผังลึก ที่ไม่รู้ตัวว่ารู้
- กระตุ้นให้เล่าเหตุการณ์ การปฏิบัติจริง
- กระตุ้นให้เล่าผลที่เกิด
- กระตุ้นให้เล่าความรู้สึกในขณะนั้น
- กระตุ้นให้เล่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน

ด้วยความชื่นชม

- AI (Appreciative Inquiry)
- สร้างบรรยากาศชื่นชม + อยากรู้
- ถาม/สงสัย ด้วยความชื่นชม
- ชื่นชมอย่างมีเป้าหมาย
- อยากเรียนรู้เอาไปทำ
- อยากรู้ว่า คิด ทำ พัฒนา อย่างไร จึงสำเร็จขนาดนี้ และจะปรับปรุง/ขยาย อะไรต่อไปอีก

หมุนเกลียวความรู้

ด้วยการตีความ

- สร้างความชัดเจน จากความไม่ชัดเจน
- ตีความจากต่างมุมมอง อย่างอิสระ
- ตีความด้วยหลากหลายทฤษฎี
- เอาทฤษฎี ไปทำความเข้าใจ
- ตีความเพื่อวางแนวทางไปข้างหน้า ว่าควรปรับ/ทำอย่างไร

ยกระดับ ค. ปฏิบัติ ของผู้ปฏิบัติ

- ที่เป็นเบาหวาน - ความดันฯ
- ด้วยการ ลปรร. **Best Practices**
- ดีความด้วย ค. ทฤษฎี ว่าทำไมเกิดผลดี
- ทำทายว่าจะดียิ่งขึ้น ถ้า
- ให้ไปลอง**ปฏิบัติ** แล้วกลับมาเล่าผล และวิธีปฏิบัติ

เป้าหมายคือ “**ปฏิบัติ**”

ยกระดับ ค. ทฤษฎี ของนักวิชาการ

- โดย รวบรวม วิเคราะห์ จัดระบบ ค. ปฏิบัติ
- นำมาขยายความ ค. ทฤษฎี
- จัดทำเป็น ค. เชิงบริบท (Contextual Knowledge) ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทฤษฎีนั้น

เป้าหมายคือผลงานวิชาการ

ทักษะ “คุณอำนวย” หมุนเกลียว ค.

- สร้างบรรยากาศอิสระ ผ่อนคลาย
- เล่นๆ เจ็บจริงจัง
- ตั้งคำถามที่ได้ใจ / ความมั่นใจ / ทำทหาย / ไม่มั่นใจ - ตีความ / ได้ข้อมูล
- วางแผนเก็บข้อมูล (TK) อย่างเป็นระบบ โดยมีคำถามสำหรับใช้จัดระบบข้อมูลล่วงหน้า

ทักษะกระตุ้นให้ ค. ออกมา

- วางแผนกำหนดเป้าหมายให้ชัด (แต่อย่าเกร็ง)
- ทำความรู้จักคนที่จะมาร่วมวงไว้ล่วงหน้า
- เตรียมคำถามกระตุ้น (แต่ให้ออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ)
- ถามหาเรื่องราวที่น่าภาคภูมิใจ และมีคุณค่าตรงเป้าหมาย
- ย้ำคุณค่าที่วง ลปรร. สนใจบ่อยๆ
- ตั้งคำถามว่าทำไมจึงมีคุณค่านั้น

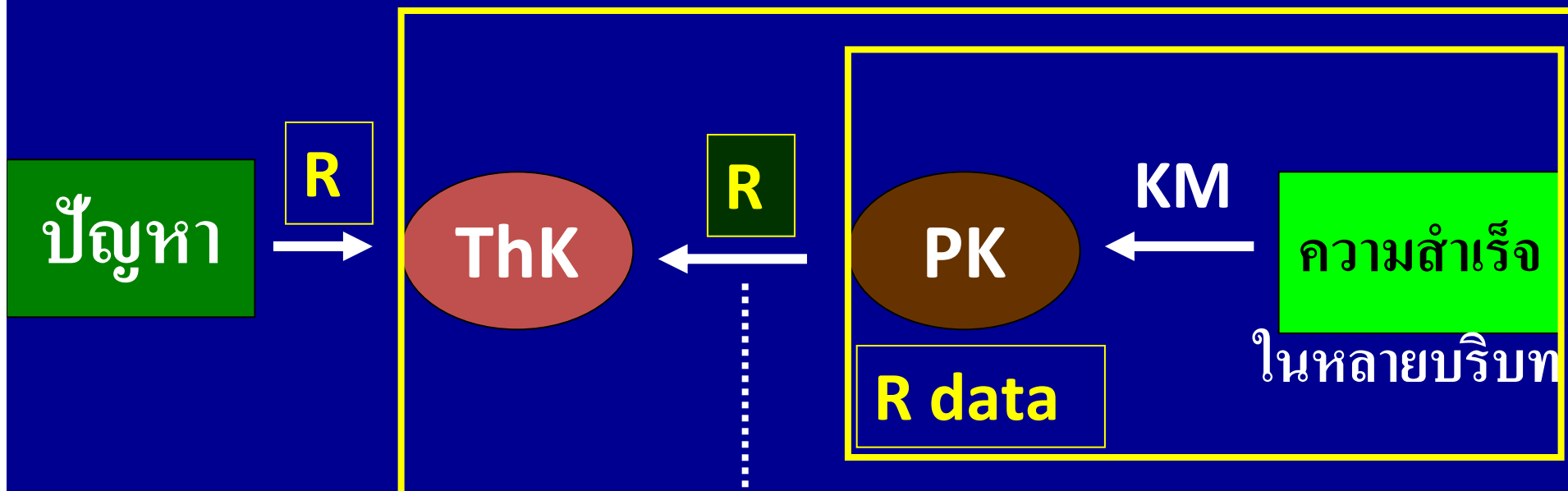
ทักษะบันทึกข้อมูล

- ทักษะ “คุณลิขิต”
- วางแผนร่วมกับ คอน. ไว้ล่วงหน้า มีร่างโครงสร้างความรู้ ปฏิบัติไว้ล่วงหน้า
- เขียน **flip chart** เพื่อ **visual stimulation** แก่วง และเก็บเป็นข้อมูล
- (คอน.) ถามย้ำ ถามขยายข้อมูล/ความเข้าใจ “เคยลองทำ ไหม” “ผลเป็นอย่างไร” “คิดอย่างไรจึงลอง”
- บันทึกแหล่งข้อมูล เอาไว้ติดตาม

จากความรู้ปฏิบัติ สู่วิธีการเชิงทฤษฎี

KM เป็นเครื่องมือวิจัย

ใช้ทฤษฎีเข้าจับ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็น generic /
theoretical knowledge

PK = Practical Knowledge; ThK = Theoretical / Generic Knowledge

ตัวอย่าง : นักโภชนาการ

นักวิจัย

ผป. บว.

ThK

PK

R

KM

ลปรร.

ควบคุมอาหาร

data collection,
analysis, synthesis

capture, apply, share, store,
leverage, etc.

ใช้ทฤษฎีเป็นฐาน

ใช้การปฏิบัติเป็นฐาน

ใช้ KM เปลี่ยนใจคน

- เริ่มจากของจริง ความสำเร็จจริง
- ในบริบทที่ใกล้เคียง/เหมือน ตนเอง
- เห็นว่าทำไมไม่ยาก
- แต่ในระยะแรกต้องฝืนใจ แข็งใจบ้าง
- คนอื่นทำได้ เราน่าจะทำได้
- ให้เห็นว่า **การเปลี่ยนพฤติกรรม** มีผลเปลี่ยนโรค เปลี่ยนชีวิต

